

การพัฒนาระบบการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด: กรณีศึกษา ศูนย์รักษา และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด
เมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

Developing the Rehabilitation Process for Drug Addicts Case Study: Treatment
and Rehabilitation Center for Drug Addicts of Nambak District, Luang Prabang Province,
Lao People's Democratic Republic

อา ช่ง¹ วิชญ์ มะลิตัน² เกรียงศักดิ์ สร้อยสุวรรณ³

Email: sm647336108@lru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในกระบวนการรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ของ ศูนย์รักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานในศูนย์รักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 11 คน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลผู้รับการบำบัด แบบสังเกตการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในศูนย์รักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานของศูนย์รักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเด็นระดมสมองในการพัฒนาระบบรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาของศูนย์รักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเมื่อน้ำบาก พบว่า (1) ขาดแคลนบุคลากรชำนาญการเฉพาะ (2) มีงบประมาณที่จำกัด และ (3) วัสดุที่จำเป็นในการปฏิบัติงานและการบริหารไม่เพียงพอจึงส่งผลให้ผู้เข้ารับการรักษา กลับสู่สภาพแวดล้อมเดิมและมีโอกาสกลับไปสู่การเสพยาเสพติดอีกครั้ง 2) ความต้องการของศูนย์รักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเมื่อน้ำบาก พบว่า (1) มีความต้องการบุคลากรชำนาญการเฉพาะด้าน (2) ควรเพิ่มงบประมาณและวัสดุที่จำเป็นในการปฏิบัติงานและการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

Abstract

This research objective was to: 1) identify conditions, problems, and needs in the process of treatment and rehabilitation of drug addicts at the treatment and rehabilitation center for drug addicts in Nambak district Luangprabang province, Lao People's Democratic Republic. Quantitative and qualitative research methods were applied. The target groups were 11 police officers and 15 government officials working in this field. The tools included patient records, observation forms for seeing the operation of the police officers, interview forms for interviewing the conditions, problems, and needs in the operation of the center, and brainstorming sessions for the development of the center. Content analysis was performed by content summary while analyzing data.

The results of this research found that:

¹ นักศึกษาสาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

²⁻³ อาจารย์ที่ปรึกษา

The conditions and problems of the center in Nambak found there were insufficient personnel, budgets, necessary materials, and administration for the operation of the center, affecting the chances of the treatment recipient returning to drug addiction. The needs of the center were the requirements for sufficient personnel, extra more budgets, necessary material for the operation, and effective administration in the long run.

Keywords: developing the rehabilitation process for drug addicts

ความเป็นมาของปัญหา

ในช่วงระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2552 – 2561) ประมาณ 269 ล้านคนทั่วโลก หรือ 1 ใน 4 ของประชากรโลกพันล้านคน ‘ใช้ยาเสพติด’ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 30 และมากกว่า 35.6 ล้านคนต้องทุกข์ทรมานจากการเสพติดหรือ ‘ความผิดปกติจากการใช้ยาเสพติด’ (drug use disorders) ซึ่งเป็นการใช้ยาเสพติดในทางที่อันตราย ต้องพึ่งพิง-ขาดยาไม่ได้ และ/หรือจำเป็นต้องได้รับการบำบัด โดยวัยรุ่นและคนหนุ่มสาวถือเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดที่ใช้ยาเสพติด ขณะที่ปัจจัยอย่างความยากจน การได้รับการศึกษาที่จำกัด และการถูกเบียดขับเป็นชนชายขอบในสังคม ยังคงเป็นปัจจัยหลักเพิ่มความเสี่ยงให้คนหันมาเสพยาจนเสพติด ทั้งการปิดพรมแดนและข้อจำกัดอื่นอันเป็นผลมาจากการมาตรการตอบสนองต่อโรคระบาดโควิด-19 ก็ได้ส่งผลต่อตลาดของการค้าขายและขนส่งยาเสพติดด้วยเช่นกัน (<https://www.sdgmove.com/2021/05/20/recap-world-drugs-situation-and-implication-on-sdgs>)

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีในโลกยุคโลกาภิวัตน์ พร้อมทั้งการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โครงสร้างทางสังคม เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ขาดพลังและขาดความสมดุลในการพัฒนา สถาบันหลักทางสังคม อ่อนแอ เครือข่ายการค้ายาเสพติดทั้งที่เป็นกลุ่มนายทุน ผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้ค้ายาเสพติด อาศัยช่องว่างทางสังคม ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อย้ายยาเสพติดมาจำหน่ายให้กับกลุ่มผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ตอนในของประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ในพื้นที่ชุมชน ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต จากการเปลี่ยนแปลงในทางลบซึ่งอยู่ในบริบททางสังคมที่ซับซ้อนจึงทำให้ปัญหายาเสพติดเกิดการขยายตัวและแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว กลายเป็นปัญหาร้ายแรงระดับชาติที่ส่งผลกระทบต่อ ปัจจัยบุคคลและสังคมโดยรวม ส่งผลกระทบต่อตัวบุคคล ครอบครัว การบริหารจัดการภาครัฐ เศรษฐกิจการคลัง ชื่อเสียงและความมั่นคงของประเทศ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในภาพรวม ระดับประเทศคาดว่าจะมีแนวโน้มความรุนแรงขึ้น จากข้อมูลผู้เสพ มีอัตราที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุปัจจัย อีกทั้งสถานการณ์การว่างงานของประชากร ภายในประเทศ ที่ยังคงอยู่ในภาวะปัจจัยเสี่ยงจากความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการเมือง ส่งผลให้อัตราการว่างงานจาก 2% เป็น 22% หรือประมาณ 500.000 คน (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ใน สปป. ลาว, พ.ศ 2565)

ปัญหายาเสพติดในยุคปัจจุบันถือได้ว่าเป็นปัญหาร้ายแรงที่สุด โดยเฉพาะยาบ้าได้แพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยทำงาน และ ครอบครัวในทุกชุมชน ทุกตำบล อำเภอ และ ทุกจังหวัด ในอดีตที่ผ่านมาผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่คือผู้ใหญ่ ผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่ได้แก่ กลุ่มมิจฉาชีพและผู้ตั้งใจประกอบธุรกิจในด้านยาเสพติดโดยตรง แต่ปัจจุบันผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ คือ กลุ่มวัยทำงาน เป็นที่ทราบกันดี กับการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่มาในรูปแบบต่างๆ และปัญหาของยาเสพติดแพร่กระจายเข้าสู่สังคม ของวัยทำงานที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลุ่มวัยรุ่นคือเป้าหมายสำคัญของผู้ค้ายาเสพติดลายย่อย ทำให้กลุ่มวัยทำงานที่เสพมียาจำนวนมากเพิ่มขึ้น กลุ่มผู้ติดยาเสพติดจึงง่ายที่จะกลายเป็นเหยื่อ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยทำงาน เนื่องจากสภาพความอ่อนแอของสังคม ที่ผู้คนขาดจริยธรรมคุณธรรม ครอบครัวขาดความอบอุ่น ถูกทอดทิ้งมากขึ้น ทำให้กลุ่มวัยทำงาน ถูกดำเนินมาบำบัด และ ฟันฟู ทั่วประเทศ มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รายงานยาเสพติดโลกฉบับล่าสุดวันที่ 26 มิถุนายน 2562 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) ระบุว่า คาดว่ามีคนทั่วโลกราว 35 ล้านคนทุกข์ทรมานจากอาการผิดปกติจากการใช้ยาเสพติดและจำเป็นต้องได้รับการรักษา สำหรับใน สปป. ลาว จากรายงานของกลุ่ม

งานข้อมูลและสารสนเทศ มีผู้ติดตามเสด็จทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 0.94 ของพลเมืองลาวทั้งหมด ซึ่งเท่ากับมีผู้ติดตามเสด็จในปี พ.ศ 2654 ประมาณ 65.000 คน (<https://www.lsecuritynews.com/66898/>)

หลวงพระบางเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของ สปป. ลาว, เป็นจังหวัดทางผ่านของจังหวัดทางภาคเหนือ รวม 755 หมู่บ้าน มีพลเมือง 470,849 คน หญิง 234,013 คน (ปี2021) มีพื้นที่รวม 16,875 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบ มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ป่าไม้ครอบคลุมถึง 65% ของพื้นที่ทั้งหมด มีแม่น้ำโขงและแม่น้ำสาขาไหลผ่าน: แม่น้ำโขง น้ำอู่น้ำโขง และน้ำคาน เป็นเงื่อนไขการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำและการเกษตร – การเลี้ยงสัตว์ คนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา มีวัฒนธรรมที่สวยงาม ประเพณีที่ดีและสถาปัตยกรรมที่สวยงาม หลวงพระบางได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลกโดยองค์การยูเนสโกในปี 2538 ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ, หลวงพระบางยังมีเส้นทางคมนาคมทางบก ทางอากาศ และทางน้ำที่สามารถเชื่อมต่อกับจังหวัดและประเทศโดยรอบได้อย่างง่ายดาย มีทางหลวงหมายเลข 13 ผ่าน และ ทางรถไฟลาว-จีน ได้เปิดดำเนินการภายในสิ้นปี 2564 เพื่อเป็นสะพานเชื่อมการเดินทางและขนส่งสินค้ากับจังหวัดและประเทศเพื่อนบ้าน มีสนามบินนานาชาติที่เปิดสายการบินต่างประเทศจำนวนมากที่มีศักยภาพและปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด (บทสรุปและประเมินผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ปี 2564 และทิศทางแผนปี 2565 ของจังหวัดหลวงพระบาง)

ศูนย์รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง มีที่ตั้งอยู่บ้านน้ำท่วมเหนือ เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง ตามทางหลวงหมายเลข 13 เหนือ ห่างจากตัวเมืองหลวงพระบางไปทางเหนือ 100 กม. ซึ่งเป็นจุดเน้นของการพัฒนาพื้นที่น้ำท่วม เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง และ เป็นพื้นที่ลำดับความสำคัญของจังหวัด โดยศูนย์รักษาฟื้นฟูสุขภาพแห่งนี้มีเนื้อที่ประมาณ 3 ไร่ ศูนย์นี้เมื่อก่อนเป็นศูนย์บำบัดผู้ติดยาฝิ่น ในปี พ.ศ. 2542 เป็นการช่วยเหลือขององค์การข้าหลวงใหญ่แก่ชาวอพยพ (United Nations High Commissioner for Refugees: UNHCR) ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 รัฐบาลญี่ปุ่นและประชาชนชาวญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: JICA) ได้จัดหาเงินทุนสำหรับการก่อสร้างอาคารเพิ่มเพื่อเป็นการบำบัดผู้ติดยาเสพติดทั่วไป (บทรายงานสถิติศูนย์รักษาฟื้นฟูสุขภาพ เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ปี ค.ศ 2565)

จากข้อมูลการรายงานของศูนย์รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง ที่รายงานจำนวนผู้เสพยาที่มารักษาฟื้นฟูสุขภาพในศูนย์รักษาฟื้นฟูสุขภาพ ครึ่งวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ 2565 มีผู้เข้ามารักษาบำบัดตั้งแต่ปี พ.ศ 2552-2565 มีทั้งหมด 3216 คน หญิง เฮอร์ชัน 140 คน ยาบ้า 2514 คน ยาฝิ่น 134 คน เหล้า 48 คน ต่ำกว่า 18 ปี 56 คน 18-35 ปี 2274 คน 36-60 ปี 885 คน ในปี พ.ศ 2565 มีทั้งหมด 134 คน ยาบ้า 134 คน ผู้เข้าบำบัด มี 101 คน ผู้เข้าบำบัดมากกว่า 1 ครั้ง 33 คน โดยแยกเป็นประเภทผู้เข้ามาบำบัดเห็นว่า 85 เฮอร์ชัน ผู้ปกครองส่งมา 15 เฮอร์ชัน เจ้าหน้าที่ที่ท้องถิ่นส่งมา และ อีก 5 เฮอร์ชัน ผู้ติดยา สมัครใจมาเอง (บทรายงานสถิติศูนย์รักษาฟื้นฟูสุขภาพ เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ปี ค.ศ 2565)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการกระทำผิดของกลุ่มคนดังกล่าว เกี่ยวกับยาเสพติดในการให้บำบัดรักษาเหล่านั้นนับเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทำให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องระดมสรรพกำลังต่าง ๆ เข้าดำเนินการแก้ไขอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือ ผู้ติดยาเสพติดดังกล่าวยังกระทำผิดติดอีกหลาย ๆ ครั้ง หรือกระทำผิดติดยาซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งนับเป็นปัญหายิ่งใหญ่ที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องแก้ปัญหาดังกล่าวที่ยากยิ่งขึ้นไปอีกหลายเท่าตัว เนื่องจากการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับการติดยาเสพติดให้รักษาฟื้นฟูนั้นมีสาเหตุที่เชื่อมโยงหรือได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ซึ่งบางอย่างก็ แตกต่างไปจากการติดครั้งแรก ปัจจัยเหล่านี้ยังเป็นปัจจัยที่ละเอียดอ่อน ลึกซึ้งและยากต่อการที่จะค้นหาและยากต่อการที่จะแก้ไขด้วยทั้ง ๆ ที่โดยความเป็นจริงแล้ว กลุ่ม คนกลุ่มนี้น่าจะกลับตัวเป็นคนดีและสามารถทำประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมได้ไม่ใช่ว่าจะแก้สังคมและไม่เป็นภัยกับสังคม กลับทั้งยังเป็นอนาคตที่ดีของชาติได้อีกด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ปัญหา กลุ่มติดยาเสพติดทำให้ประเทศชาติต้องเสียกำลังคนและงบประมาณมหาศาลในการแก้ไข รักษาฟื้นฟูสุขภาพ โดยได้ผลไม่เท่าที่ควร ซ้ำยังสร้างความหวาดผวให้กับคนในชุมชนและสังคมด้วย ทำให้สังคมไม่ปกติสุขเท่าที่ควรจะเป็น เช่น กรณีความผิดในฐานความผิด ต่าง ๆ ที่มีสาเหตุมาจากการเสพยาเสพติดที่มีให้ตำรวจจับไม่เว้น แต่ละวัน ที่ก่อความเดือดร้อนให้กับประชาชนและเป็นข่าวให้เห็นจากสื่อสาธารณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเกี่ยวกับเพศ เกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียง การปกครอง อาวุธ และวัตถุระเบิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการข่มขืนกระทำชำเราที่มี

สาเหตุมาจากการใช้ยาเสพติดของ ผู้กระทำผิดที่สร้างความชอกช้ำ บาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้เสียหายจำนวนมาก ยิ่งที่จะเยียวยา แก๊ส นับเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่ทุกคนและทุกครอบครัวและทุกภาคฝ่ายของรัฐ และเอกชนจะต้องร่วมมือร่วมใจกัน แก๊ส ไม่ใช่มอบให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแต่เพียงฝ่ายเดียว.

ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการดำเนินงานของศูนย์รักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว เพื่อทราบสภาพปัญหาและความต้องการของแต่กระบวนการฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยาเสพติดเมืองน้ำบัก ให้มีประสิทธิภาพ ตรงต่อสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รักษาฟื้นฟูสุขภาพ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคม และ องค์การโดยรวมได้ในระดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในแต่กระบวนการรักษาฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์รักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์รักษา และ ฟื้นฟูสุขภาพเมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

ข้อจำกัดงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า กระบวนการรักษา และ ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์รักษา และ ฟื้นฟูสุขภาพเมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศูนย์รักษา และ ฟื้นฟูสุขภาพเมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว
3. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ผู้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าแหล่งข้อมูลจากเอกสาร และ เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ และ เป็นผู้ปฏิบัติงานในการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์รักษาฟื้นฟูสุขภาพเมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว มาแล้ว 10 กว่าปี จำนวน 11 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยโดยการศึกษาดูเอกสารการรายงานของศูนย์ ข้อกำหนด นโยบาย กฎหมายของ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจและการสังเกตการปฏิบัติงานของศูนย์

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบบันทึกเอกสาร, แบบสังเกต, แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างชนิด ปลายเปิด (Structure in-depth Interview)

2. การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร และ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี ปัญหา และ ความต้องการในกระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

2.2 ดำเนินการสร้างแบบบันทึก แบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดกรอบคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบบันทึก และ แบบสัมภาษณ์

2.3 หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ ของแบบสัมภาษณ์ ทั้งความเที่ยงตรงซึ่งเนื้อหา (Content Validity) และ ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) รวมทั้ง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อคำถาม เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

2.4 แปล และ ตีพิมพ์ แบบบันทึกเอกสาร, แบบสังเกต, แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างชนิดปลายเปิด (structure in-depth interview)

ผลการวิจัย

สภาพปัญหาและความต้องการในแต่ละกระบวนการรักษาฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์รักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว โดยการรักษาด้วยยา และ ให้คำปรึกษาในการบำบัดเป็น การใช้หลักสูตรในการบำบัดแบ่งออกเป็น 5 กระบวนการคือ 1) กระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่กระบวนการบำบัด 2) กระบวนการรักษาสุขภาพของผู้ติดยา 3) กระบวนการฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยา 4) กระบวนการให้คำปรึกษา 5) กระบวนการอบรมวิชาชีพ

1. ปัญหาและความต้องการในแต่ละกระบวนการรักษาฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์รักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

1.1 กระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่กระบวนการบำบัด

จากการสัมภาษณ์ นายตำรวจ ก และ นายตำรวจ นางสาว ข ที่เป็นตำรวจฝ่ายรับผิดชอบการรับผู้ติดยาเสพติดในศูนย์ได้ให้การ สัมภาษณ์ว่า ปัญหา และ ความต้องการของกระบวนการรับผู้ติดยาเสพติดเข้าศูนย์มีดังนี้

1.1.1 สภาพปัญหา

ผู้ปกครอง หรือ องค์กรจัดตั้ง มีวัตถุประสงค์อยากเอาทนายท ผักเข้าศูนย์รักษาฟื้นฟูสุขภาพ เมืองน้ำบาก แขวงหลวง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ต้องได้ประกอบเอกสาร ให้คบบจากหน่วยงานบริหารท้องถิ่น และ ถูกต้องตามขั้นตอนตั้ง ต่อไปนี้ เอกสารแนะนำ ระเบียบการ ใบคำร้องขอฝากของผู้ปกครอง ประวัติศาสตร์ผู้บำบัด หนังสือมอบอำนาจ (ภาคผนวก ค) ซึ่งผู้เข้า รักษา และ ฟื้นฟูมีต้องอายุ 15 ปีขึ้นไป และ ไม่เกิน 60 ปี พร้อมจ่ายค่าธรรมเนียมในการรักษา และ ฟื้นฟู จำนวน 200.000 กีบ/เดือน โดยใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
15-17 ปี	56	1.74
18-35 ปี	2,274	70.73
35-60 ปี	885	27.52
รวม	3,215	100

ภายหลังผู้ปกครอง หรือ องค์กรจัดตั้ง ประกอบเอกสารและชำระเงินค่าเสร็จแล้วหน่วยงานบริหารจะส่งผู้ติดยาต่อ ให้หน่วยงานฟื้นฟูเพื่อทำการตรวจสุขภาพร่างกาย และ นำเข้าในห้องพักฟื้นฟู ถึงว่าทางศูนย์จะมีระบบการดำเนินงานอย่างขั้นตอน และ เป็นระบบ ก็ตาม ทางศูนย์ยังพบหลายปัญหาอย่างโดยเสเพราะ อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยในการช่วยตรวจสอบสุขภาพ ร่างกายของผู้ติดยา ซาตคอมพิวเตอร์ ก้องถายรูป เครื่องสำเนาเอกสาร นอกนั้นการประกอบคำร้องของผู้ปกครอง และ ผู้ป่วยติดยา ที่จะเข้าบำบัด ตามแบบฟอร์มที่ทางท้องถิ่นเตรียมไว้ให้ นั้นยังล้าช้า ไม่ตรงกับวันเวลาที่กำหนด เพราะขั้นตอนการประกอบเอกสารมี หลายขั้นตอน และ ผู้ปกครองบางคน ไม่มีงบประมาณเพียงพอในการจ่ายค่าเข้าบำบัดของผู้ป่วยติดยา และ นอกนั้นพื้นที่ในการรับผู้ติดยา เสพติดเข้าบำบัดยังรับได้จำนวนจำกัดด้วย

1.1.2 ความต้องการ

นายตำรวจ ก และ นายตำรวจ นางสาว ข ยังให้สัมภาษณ์อีกว่า สิ่งที่สำคัญ และ มีความต้องการมากที่เพื่อช่วยขั้นตอน ของกระบวนการรับผู้ติดยาเสพติดเข้ารักษาและฟื้นฟูในศูนย์ให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ในยุค ปัจจุบัน และ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น คือ งบประมาณด้านการบริหาร เครื่องคอมพิวเตอร์ ก้องถายรูป ระบบ ฐานข้อมูล ยานพาหนะขนส่ง

1.2 สภาพปัญหา และ ความต้องการกระบวนการรักษาสุขภาพของผู้ป่วยติดยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ นาย ค และ แพทย์รักษา นางสาว จ ที่รับผิดชอบหน่วยงานรักษาสุขภาพแก่ผู้ติดยาในศูนย์ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

1.2.1 สภาพปัญหา

ศูนย์รักษาฟื้นฟูสุขภาพ เมืองน้ำบาก แขวงหลวง พระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว มีห้องรักษา และ ฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยาจำนวน 2 หลัง ที่สามารถรับผู้เข้ารักษาได้ เพียง 150 คน มีกระบวนการรักษาฟื้นฟูผู้ที่เข้ามาบำบัดในศูนย์จะใช้เวลา 6 เดือน ห้า 2 ปี โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง โดยเริ่มจากช่วงสัปดาห์แรกเป็นกานเตรียมกานฟื้นฟู และนำไปสู่ กระบวนการฟื้นฟู ซึ่ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 ช่วงแรก เป็นช่วงปฐมนิเทศ เตรียมความพร้อม อธิบายถึงการปฏิบัติตัว กฎระเบียบต่างๆ เมื่อมาอยู่ที่ศูนย์ ฟื้นฟูกระบวนการรักษาช่วงที่ 1 (สัปดาห์ที่ 2-4) ช่วงนี้เป็นการเน้นการถอนพิษยาเสพติด โดยการให้ยาเม็ดให้ผู้ติดยาทานตามสแกนการติดยาของผู้ติดยา เป็นการรักษาอาการของการที่ร่างกายขึ้นกับยา เพื่อจะได้ หยุดยาได้ การถอนยาอาจมีอาการมากถึงกับเป็น อันตรายต่อชีวิตได้ เช่นอาการไข้สูง ชัก และช็อก การรักษาจึงต้องอาศัยแพทย์ที่มีความรู้และ อุปกรณ์เพียงพอ แต่ผู้ติดยาประเภทฝิ่น มอร์ฟีน และเฮโรอีน อาการถอนยาไม่รุนแรง กระบวนการรักษาช่วงที่ 2 (สัปดาห์ที่ 5-8) ช่วงนี้เป็นกานเน้นกานให้ยาบำรุงฟื้นฟูสุขภาพ กระบวนการรักษาช่วงที่ 3 (สัปดาห์ที่ 9-14) ช่วงนี้เป็นการเน้นกานติดตามอาการเจ็บแสบข้อของผู้ติดยา ผู้ติดยาที่มีอาการร้ายแรงต้องได้ติดตามอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ต่อกับผู้ที่มีอาการป่วยหนักที่ทางศูนย์ไม่สามารถป็นปัวได้ ทางศูนย์ จะได้ส่งผู้ป่วยเข้ารับรักษาที่โรงพยาบาลของแขวงหลวงพระบาง

ศูนย์รักษาฟื้นฟูสุขภาพเมืองน้ำบาก แขวงหลวง พระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว เป็นศูนย์ที่มีจุดที่ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองของแขวงหลวงพระบาง 90 กิโลเมตร ทำให้การสทอนยาไม่เพียงพอ จำนวนเจ้าหน้าที่ในศูนย์มีจำนวนจำกัดในการตอบสนองต่อการรักษา และ ฟื้นฟูผู้ติดยา นักวิชาการด้านกานแพดความรู้ประสบกการยังไม่สูง ห้องป็นปัวของผู้บำบัดคับแคบ และ มีความแออัด บ่อนพักขาของผู้ป็นปัวบำบัดยังไม่ได้ตามมาตรฐาน ผู้ติดยาเสพติดที่ร้ายแรง (ป่วยจนบ้า) ไม่ยอมทานยา และ ใส่ยา รักษา นอกนั้นงบประมาณในการจัดซื้ออย่างจำกัด ทำให้บางระยะยารักษาไม่เพียงพอต่อการนำใช้

1.2.2 ความต้องการ

เจ้าหน้าที่ตำรวจ นาย ค และ แพทย์รักษา นางสาว จ ที่รับผิดชอบหน่วยงานรักษาสุขภาพแก่ผู้ติดยาในศูนย์ได้ให้สัมภาษณ์ต่อกับความต้องการในกระบวนการรักษาอีกว่า เพื่อให้การรักษาสุขภาพ หรือการถอนพิษแก่ผู้ติดยาเสพติดให้ได้ตามหลักการของแพทย์แล้วทางศูนย์ต้องได้ยกระดับปรับปรุง สถานที่ในการรักษาเช่น โรงพยาบาลให้ได้มาตรฐาน ต้องการยอกให้มีอุปกรณ์การแพทย์แก่การรับใช้อย่างคบบชุด พร้อมนั้นต้องมียารักษาให้เพียงพอ

1.3 สภาพปัญหา และ ความต้องการกระบวนการฟื้นฟูสุขภาพของผู้ป่วยติดยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่นายตำรวจ นาย ข และ นาย ย ที่เป็นฝ่ายรับผิดชอบด้านการฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้ติดยาเสพติดในศูนย์ได้ให้สัมภาษณ์ว่าปัญหา และ ความต้องการในด้านกระบวนการฟื้นฟูของผู้ติดยาเสพติดว่า

1.3.1 สภาพปัญหา

พายหลังผู้ติดยาได้รับการรักษาตามกระบวนการรักษาแล้ว กระบวนการฟื้นฟูสุขภาพนี้จะใช้เวลา 2 สัปดาห์ ห้า 6 สัปดาห์ โดยการให้ยาบำรุงสุขภาพแก่ผู้ติดยา และ ให้ผู้ติดยาพักผ่อนให้เพียงพอ โดยรวมแล้วเห็นว่า สุขภาพของผู้ติดยาจะมีความแข็งแรง สามารถออกแรงงานเพื่อทำการผลิต และ สามารถลงเล่นกีฬาได้เป็นปกติ ช่วงระยะนี้ถือว่าเป็นช่วงเวลาที่สำคัญมากเพราะผู้ติดยา มีความต้องการอยากกลับบ้าน และ เนื่องจากพื้นที่พักผ่อนไม่กว้าง ไม่มีอุปกรณ์กีฬาลูกบอลให้ผู้ติดยาเสพติดได้เล่นเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

1.3.2 ความต้องการ

เจ้าหน้าที่นายตำรวจ นาย ข และ นาย ย ให้สัมภาษณ์อีกว่า ความต้องการต้องการกระบวนการฟื้นฟูสุขภาพของผู้ติดยาเสพติดคือ สถานที่ออกกำลังกาย อุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์เครื่องดนตรี

1.4 สภาพปัญหา และ ความต้องการกระบวนการให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วยติดยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์ นายตำรวจ ข และ นายตำรวจ ด ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบฝ่ายให้คำปรึกษาแก่ผู้ติดยาเสพติดในศูนย์ ทั้งสองได้ให้สัมภาษณ์ ต่อกับปัญหา และ ความต้องการในกระบวนการให้คำปรึกษาแก่ผู้ติดยาเสพติดว่า

1.4.1 สภาพปัญหา

ด้านกระบวนการให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วยติดยาเสพติด (Consulting) เป็นวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านจิตใจอีกวิธีหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้ติดยาเสพติด รู้จักตนเอง เข้าใจปัญหา กล้าเผชิญกับความเป็นจริง รู้จักแก้ไขปัญหามิให้ปัญหาในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม จนสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้โดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด การให้คำปรึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นการให้คำปรึกษาที่อาศัยกระบวนการกลุ่มช่วยเหลือให้ผู้ติดยาเสพติด ได้มีโอกาสแสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละคน เพื่อระบายความรู้สึกที่ขัดแย้งในจิตใจและความรู้สึกเจ็บปวดต่างๆ ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกที่ถูกปกปิดไว้ในอดีตก่อนการเข้ายาเสพติดเช่น มีปมด้วยส่วนตัว ความกดดันทางอารมณ์ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเงิน ปัญหาการเรียน ปัญหาการปรับตัว รวมทั้งความรู้สึกเจ็บปวดที่เกิดขึ้นหลังจากเริ่มติดยาเสพติด เช่น ความรู้สึกผิดที่เกิดจากการทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ตั้งใจกระทำไปเพื่อการอยู่รอด (การโกหกบิดามารดา การลักขโมยของผู้อื่นและบุคคลในครอบครัว) ผลการเรียนต่ำ มีปัญหาที่โรงเรียน ครอบครัวและสังคมไม่ยอมรับ การถูกรังเกียจจากญาติพี่น้องหรือบุคคลในครอบครัว และความคิดที่ต้องการทำร้ายตนเองเนื่องจากคิดว่าตนเองหมดคุณค่าโดยการหันกลับไปเข้ายาเสพติดอีกจนเกินขนาดหรือกระทำ ความผิดกฎหมายเพื่อให้ตนเองติดคุก นับว่าเป็นความเจ็บปวดที่ถูกสะสมมาเป็นระยะเวลาโดยไม่รู้ตัวจนกลายเป็นปัญหาที่ไม่สามารถหาทางออกได้

การให้คำปรึกษาของศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ เมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง โดยจะมีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

- 1) การให้คำปรึกษาที่เป็นกลุ่มทำสัปดาห์ละ 1 ครั้งต่อ 1 กลุ่ม, กลุ่มหนึ่งประมาณ 8-10 คน
- 2) การให้คำปรึกษาเป็นบุคคล ปฏิบัติตามสภาพบุคลิกภาพความเป็นจริงของผู้ป่วยติดยา
- 3) ส่วนพวกที่มีพฤติกรรมต่อต้าน หัวแข็ง ต้องได้อบรมเป็นประจำ และ ปกติ
- 4) ฝึกทักษะชีวิตเดือนละ 2 ครั้ง

1.4.2 ความต้องการ

เจ้าหน้าที่นายตำรวจ ข และ นายตำรวจ ด ยังให้การสัมภาษณ์อีกว่าสำหรับความต้องการในกระบวนการให้คำปรึกษาแก่ผู้ติดยาเสพติดคือต้องการเรียนต่อ หรือยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น

1.5 สภาพปัญหา และ ความต้องการของกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ติดยาเสพติด

ผลจากการสังเกตการ และ สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ในศูนย์เห็นว่าสภาพ และ ปัญหาในด้านกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดพบเห็นว่าในศูนย์มีดังนี้

1.5.1 สภาพปัญหา

ในกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพขั้นพื้นฐานแก่ผู้ติดยาเสพติด ยังไม่มีหลักสูตรที่ฝึกให้แก่ผู้ที่เข้ามาบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ เพียงแต่มีเครื่องเฟอร์นิเจอร์จำนวนหนึ่งเพื่อรับใช้งานภายในศูนย์ และ รับใช้ครอบครัวแก่เจ้าหน้าที่เท่านั้น นอกจากกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพขั้นพื้นฐานแล้ว เจ้าหน้าที่ได้นำพาผู้ติดยาเสพติดที่รักษา และ ฟื้นฟูครบตามที่กำหนดแล้วออกไปรับเหมา และ ก่อสร้างภายนอกตามความสามารถ และ เหมาะสม แม้ว่าในศูนย์บำบัด และ ฟื้นฟูสุขภาพ จะมีอุปกรณ์เฟอร์นิเจอร์ (ช่างไม้) จำนวนขั้นพื้นฐานก็ตาม การอบรมวิชาชีพไม่ได้ตามแผนที่กำหนดไว้ เพราะไม่มีหลักสูตร และ ครู เพื่อจัดตั้งปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างอาชีพให้แก่ผู้ผ่านการบำบัด

1.5.2 ความต้องการ

กระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดพบในกระบวนการสุดท้าย เพื่อจะส่งผู้ติดยาเสพติดกลับสู่ครอบครัว และ สังคม ینگใส่สภาพตัวจริงในปัจจุบันภายในศูนย์คือทางศูนย์มีความต้องการครูสอนวิชาชีพเช่น ครูช่างยนต์ ช่างไฟ ช่างเชื่อม และ ช่างก่อสร้าง ต้องการอบรมวิชาชีพ ต้องการอุปกรณ์ล้อยอด

2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์รักษา และฟื้นฟูสุขภาพเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากประเด็นการระดมสมองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐจำนวน 15 คน พบว่ากระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ของศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ควรต้องมีการพัฒนาแต่ละกระบวนการรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดดังนี้

กระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการรักษาและฟื้นฟูสุขภาพ ในระยะผ่านมามีเห็นได้ว่าการประกอบเอกสารของผู้ปกครองมีหลายขั้นตอน นั้นมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง เพราะบางกระบวนการยังคงมีประสิทธิภาพต่ำ โดยเฉพาะ กระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพยังไม่มีหลายวิชาให้ผู้ผ่านการรักษาและฟื้นฟูที่กำลังจะกลับสู่ครอบครัวและสังคมได้เลือกฝึกตามใจชอบและทักษะ ความมีการพัฒนาให้มีความเหมาะสม และ เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในระยะปัจจุบัน ต่อผู้ที่เข้าบำบัดเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เข้ารับบำบัดไม่ให้เกิดซ้ำอีก เพราะยังเห็นว่าผู้ที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูไปแล้วในปี พ.ศ. 2565 ในจำนวน 134 คน ยังกลับมาติดยาอีกในจำนวน 33 คน หรือเท่ากับ 24.64% และ อิงใส่สภาพปัญหา และ ความต้องการตัวจริง ต่อกระบวนการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ในแต่ละช่วง หรือ แต่ละกระบวนการของศูนย์ ผู้วิจัยจึงตั้งประเด็น เพื่อยกขึ้นมาสนทนากลุ่ม ให้กลุ่มเป้าหมายได้ปรึกษาหารือการเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ที่ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกว่าเก่า

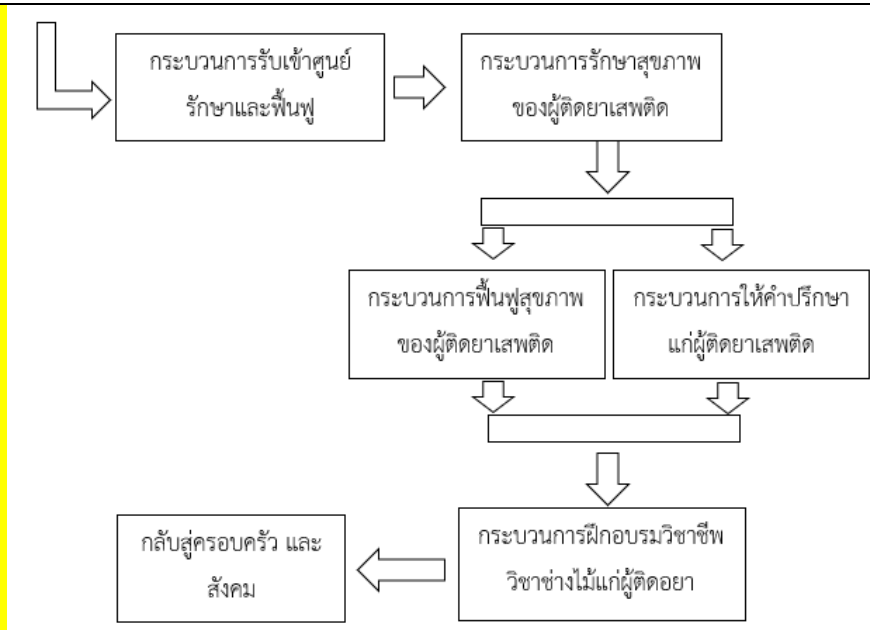
กระบวนการบำบัดในปัจจุบันนั้นมีหลายช่วงการบำบัดที่มีประสิทธิภาพ แต่ก็ยังมีบางช่วงที่ควรพัฒนาให้มากขึ้น เช่น ในกระบวนการรับเข้า หรือ ช่วงปฐมฤกษ์ เมื่อจะเข้าสู่กระบวนการบำบัด ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เข้ารับบำบัดมากกว่านี้ เช่น สิทธิที่ได้จากการบำบัด ทำไมต้องเข้าสู่กระบวนการบำบัดให้ครบตามระยะเวลาที่ศูนย์กำหนด ชี้ให้เห็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เข้ารับการบำบัดเองเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เข้ารับบำบัด และ ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดเปิดใจต่อกระบวนการบำบัดมากขึ้น เพราะเนื่องจากการบำบัดในรูปแบบบังคับบำบัดของผู้ปกครอง

กระบวนการให้คำปรึกษาถึงจะมีประสิทธิภาพ และมีหลากหลายวิธีก็ตาม แต่การให้คำปรึกษายังไม่ลึกซึ้ง และ เข้มข้น เมื่อผู้บำบัดกลับคืนสู่ครอบครัว และ สังคมแล้ว จิตใจยังไม่ฟื้นฟู และ ขาดทักษะการปฏิเสธ ยาเสพติด เพราะในช่วงระยะประมาณ 2-3 เดือน ไม่กลับไปเสพ แต่เมื่อ อยู่ยวนขึ้นสิ่งเร้าต่างๆทำให้ใจอ่อนได้ง่ายประกอบกับปัญหาส่วนตัวที่รุ่มร่ามมักจะใช้ยาเสพติดเพื่อผ่อนคลายความเครียด แล้วทำให้ผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัด กลับเข้าไปในสังคมเดิมเดิมและการถูกขัดขวางจากเพื่อนรอบตัว

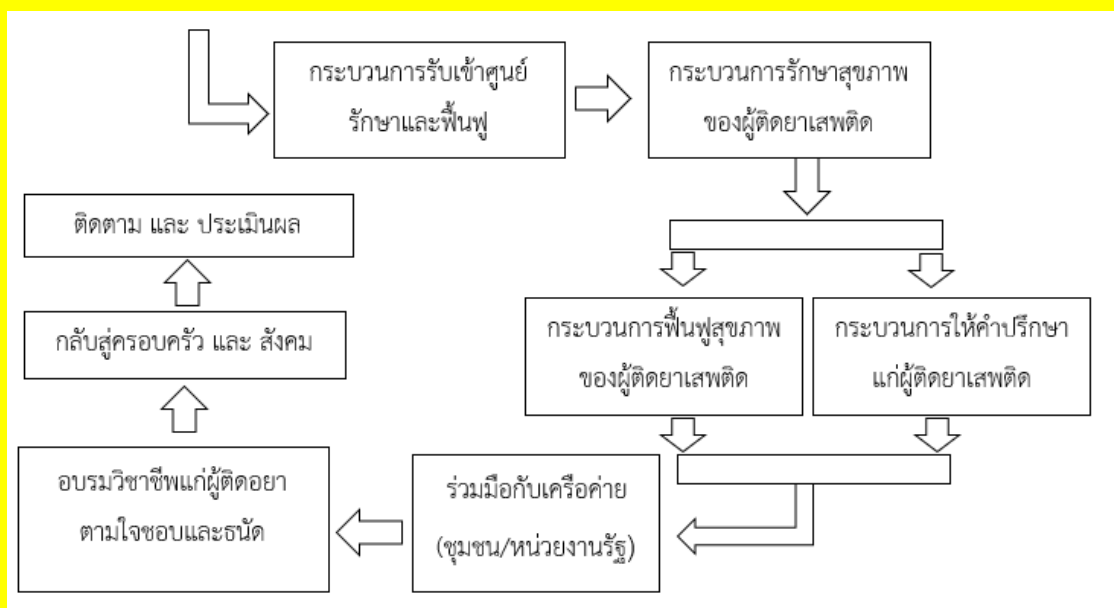
กระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้เข้ารับบำบัด ไม่เป็นระบบ หลักสุด และ ต่อเนื่อง เมื่อผู้บำบัดออกกลับสู่ครอบครัว และ สังคมแล้ว ไม่มีอาชีพติดตัวเพื่อหาเลี้ยงชีพกลุ่มตนเอง บวกกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ยกประเด็นสนทนา คือ 1) ปรับปรุง สถานะที่รักษาให้มีความสะดวกมากขึ้น โดยเฉพาะ ห้องที่พักของผู้บำบัด โรงพยาบาล 2) จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมวิชาชีพเฉพาะด้านเช่น การแพทย์ การให้คำปรึกษา 3) ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และ สังคมควรมองผู้ผ่านการบำบัดไปทางที่ดี 4) ความร่วมมือด้านวิชาการ กรับโรงเรียนเทคนิค-วิชาชีพแบบผสมน้ำบาก เพื่อเอาครูวิชาเฉพาะลงช่วยฝึกวิชาชีพให้ผู้บำบัด ดังวงจรมีดังนี้

รูปที่ 1 กระบวนการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแบบปัจจุบันตาม 5 กระบวนการ

รูปที่ 2 การพัฒนากระบวนการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแบบใหม่

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาจากการวิจัยในเรื่อง การพัฒนากระบวนการฟื้นฟูสุขภาพ ของศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพเมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว มีการเริ่มต้นของการจัดตั้งศูนย์เพื่อจะดำเนินการบำบัดผู้ติดยาเสพติดในปี พ.ศ.2542 ศูนย์นี้เมื่อก่อนเป็นศูนย์บำบัดผู้ติดยาฝิ่น เป็นการช่วยเหลือขององค์การข้าหลวงใหญ่แก่ชาวอพยพ (UNHCR) ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 รัฐบาลญี่ปุ่นและประชาชนชาวญี่ปุ่น (JICA) ได้จัดหาเงินทุนสำหรับการก่อสร้างอาคารเพิ่มเพื่อเป็นการบำบัดผู้ติดยาเสพติดทั่วไป ทั้งนี้ มีพันธกิจในการดำเนินงานในศูนย์ คือ ดำเนินการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด จากระบบแบบบังคับ แบบสมัครใจ และ แบบต้องโทษ เพื่อคืนคนดีสู่สังคม จากพันธกิจสู่การภาระการดำเนินการเพื่อการบำบัดผู้ติดยาเพื่อนำผู้บำบัดเหล่านี้คืนสู่สังคม และ อยู่ร่วมกันกับสังคม

ในด้านกระบวนการดำเนินฟื้นฟูสุขภาพ ของศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว มีการใช้ระบบการบำบัดยาเสพติด โดยการรักษาด้วยยา และ ให้คำปรึกษาในการบำบัดเป็นการใช้หลักสูตรในการ บำบัดแบ่งออกเป็น 5 กระบวนการคือ 1) กระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่กระบวนการบำบัด เป็นช่วงสัปดาห์ที่ 1 เป็นการ แนะนำกระบวนการบำบัดและปฐมนิเทศเพื่อให้ผู้บำบัดได้ทราบถึงกระบวนการของการบำบัด. 2) กระบวนการรักษาสุขภาพของผู้ติดยา ได้จัดแบ่งออกเป็น 3 ช่วง เช่น ช่วงที่ 1 ผู้เข้าบำบัดจะใช้เวลาประมาณ 2-4 สัปดาห์ ช่วงนี้เป็นการเน้นการถอนพิษยาเสพติดโดยการให้ยาเม็ดให้ผู้ติดยาทาน ช่วงที่ 2 จะใช้เวลาประมาณ 5-8 สัปดาห์ เป็นช่วงที่เน้นการให้ยาบำรุงฟื้นฟูสุขภาพ และ ช่วงที่ 3 เป็น ช่วงเน้นการติดตามอาการเจ็บแสบของของผู้ติดยา ผู้ติดยาที่อาการร้ายแรงจะต้องได้ติดตามอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ต่อกับผู้ที่มีอาการ ป่วยหนักที่ทางศูนย์ไม่สามารถป็นปรัวได้ ทางศูนย์จะได้ส่งผู้ป่วยเข้ารับรักษาที่โรงพยาบาลของเมือง และ แขวงหลวงพระบาง. 3) กระบวนการฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยา กระบวนการนี้จะใช้เวลา 2-4 สัปดาห์ โดยการให้ยาบำรุงสุขภาพผู้ติดยา และ ให้ผู้ติดยาพักผ่อนให้ เพียงพอ จนกว่าสุขภาพของผู้ติดยาจะมีความแข็งแรง สามารถออกแรงงานเพื่อทำการผลิต หรือ เล่นบอลได้. 4) กระบวนการให้คำ ปรึกษา เป็นวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านจิตใจอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ติดยาเสพติด รู้จักตนเอง เข้าใจปัญหา กล้าเผชิญกับความ เป็นจริง รู้จักแก้ไขปัญหาในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม จนสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้โดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด การให้คำปรึกษาแบ่ง ออกเป็น 2 ประเภท คือ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และ การให้คำปรึกษากลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นการ ให้คำปรึกษาที่อาศัยกระบวนการกลุ่มช่วยเหลือให้ผู้ติดยาเสพติดได้มีโอกาสแสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละคน เพื่อระบายความรู้สึกที่ขัดแย้งในจิตใจและความรู้สึกเจ็บปวดต่าง ๆ ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกที่ถูกกบปิดไว้ในอดีตก่อนการใช้ ยาเสพติดเช่น มีปมด้วยส่วนตัว ความกดดันทางอารมณ์ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเงิน ปัญหาการเรียน ปัญหาการปรับตัว รวมทั้ง ความรู้สึกเจ็บปวดที่เกิดขึ้นหลังจากเริ่มติดยาเสพติด เช่น ความรู้สึกผิดที่เกิดจากการทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ตั้งใจกระทำไปเพื่อการอยู่ รอด (การโกหกบิดามารดา การลักขโมยของผู้อื่นและบุคคลในครอบครัว) ผลการเรียนรู้ต่ำ มีปัญหาที่โรงเรียน ครอบครัวและสังคมไม่ ยอมรับ การถูกรังเกียจจากญาติพี่น้องหรือบุคคลในครอบครัว และความคิดที่ต้องการทำร้ายตนเองเนื่องจากคิดว่าตนเองหมดคุณค่า โดยการหันกลับไปใช้ยาเสพติดอีกจนเกินขนาดหรือกระทำความผิดกฎหมายเพื่อให้ตนเองติดคุก นับว่าเป็นความเจ็บปวดที่ถูกสะสมมา เป็นระยะเวลาโดยไม่รู้ตัวจนกลายเป็นปัญหาที่ไม่สามารถหาทางออกได้ โดยการเน้น 5 ปัญหา คือ ผลร้ายของยาเสพติด คุณค่า ของความเป็นคน ความรัก - ความเกลียด ความสุข - ความทุกข์ และ สิทธิในการคุ้มครองชีวิต. 5) กระบวนการอบรมวิชาชีพ เป็น กระบวนการสุดท้ายเป็นการเน้นการเตรียมความพร้อมให้ผู้บำบัดมีอาชีพเพื่อกลับคืนสู่ครอบครัว และ สู้สังคม

นอกจากนี้ผลการศึกษาด้านของผลตามกระบวนการบำบัดของศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ยังพบสภาพ และ ปัญหาหลายอย่างที่ยุ่งยากเป็นต้นคือทางด้านงบประมาณ และ อุปกรณ์ รับใช้ในการยังขาดแคลนหลายอย่าง ทำให้การบำบัด และ ฟื้นฟูสุขภาพผู้ติดยา ไม่ได้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร คือผู้ที่ผ่านการบำบัดที่ ออกไปจากศูนย์ในจำนวน 134 คน กลับมาติดซ้ำอีกเพียงแต่จำนวน 33 คน หรือเท่ากับ 24.64% (ปี พ.ศ 2565)

ความต้องการในกระบวนการฟื้นฟูสุขภาพ ของศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ยังขาด 4 M คือ บุคลากร งบประมาณ, อุปกรณ์ และ การบอรรหาร เพราะ 4 ส่วนนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของ กระบวนการผลิต ที่จะต้องบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ศูนย์รักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ควนหา แนวทางเพื่อสร้างเครือข่ายในการร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนในการแก้ปัญหาผู้ติดยาเสพติดให้มากขึ้นกว่าเดิม
2. ศูนย์รักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเมื่อน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว สามารถ นำเอารูปแบบการรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดไปนำใช้ได้

เอกสารอ้างอิง

แหล่งข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร

กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด สปป. ลาว สະບັບເລກທີ 10/ສພຊ, ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2007

กัลยาไชยเลิศ. (2541). **ความตั้งใจและการรับรู้อุปสรรคในการเลิกยาเสพติด ของผู้ที่เคยเข้ารับการ บำบัดยาเสพติดที่ศูนย์ เบิกอรุณในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**

คำสั่งคณะ กรรมการเมือง ศูนย์กลางพรรค สະບັບທີ 02 /กมสพ, ลงวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

ถนัด ไบยา และ คณะ. (2544). **สถานภาพและการพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชนในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด จังหวัด น่าน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).**

บทรายงานสถิติศูนย์รักษาฟื้นฟูสุขภาพ เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ปี ค.ศ 2565

บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ และ คณะ. (2546). **คู่มือการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเข้มข้น ทางสายใหม่- FAST Model. กรุงเทพฯ: กิจการโรงพิมพ์ องค์การทหารผ่านศึก.**

พงษ์ศักดิ์ ฉัตรเตชะ 2540 11-12 ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกองบิน 41. มปป. เอกสารประกอบการบรรยายเกี่ยวกับศูนย์ ฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กองบิน 41.

วัชรพงศ์พุ่มชื่น. (2549). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเครือข่ายชุมชนป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด: กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนอีสานลำนานาจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง การปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**

แหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

<http://kpl.gov.la/detail.aspx?id=65370>

<https://laoedaily.com.la/2021/08/06/100595/>

<https://www.bbc.com/thai/international-48765558>

<https://www.lsecuritynews.com/tag>

https://www.research-system.siam.edu/images/thesisphd/5619203003_สกตรา/08_ch2.pdf (สืบค้น 28/6/2022)

https://www.research-system.siam.edu/images/thesisphd/5619203003_สกตรา/08_ch2.pdf (สืบค้น 28/6/2022)

<https://www.sdgmovement.com/2021/05/20/recap-world-drugs-situation-and-implication-on-sdgs/> (สืบค้น 29/6/2022)

<https://www.sdgmovement.com/2021/05/20/recap-world-drugs-situation-and-implication-on-sdgs/> (สืบค้น 17/9/2565)

<https://www.sdgmovement.com/2021/05/20/recap-world-drugs-situation-and-implication-on-sdgs/> (สืบค้น 29/6/2022)

<https://www.sdgmovement.com/2021/05/20/recap-world-drugs-situation-and-implication-on-sdgs/> (ออนไลน์) สืบค้น 17/9/2565

<https://www.sdgc.go.th/upload/forum/doc56b4072fcfcba.pdf>

<https://www.sdgc.go.th/upload/forum/doc56b4072fcfcba.pdf> (สืบค้น 17/9/2565)